

Sygn. akt I C 1484/17

UZASADNIENIE

M. H. w pozwie z dnia 19 grudnia 2013r. skierowanym do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi przeciwko (...) S.A. w W. wniosła o zasądzenie kwoty 10.500 zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lipca 2013r. oraz kosztami procesu.

(pozew k. 2-12)

K. H. w pozwie z dnia 19 grudnia 2013r. skierowanym do Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi przeciwko (...) S.A. w W. wniósł o zasądzenie kwoty 20.500 zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę z ustawowymi odsetkami od dnia 25 lipca 2013r. oraz kosztami procesu.

(pozew k. 2-10 w aktach III C 1191/13)

Zarządzeniem z dnia 24 marca 2014r. w sprawie III C 1190/13 połączono sprawę III C 1191/13 z powództwa K. H. ze sprawą o sygn. akt III C 1190/13 z powództwa M. H. do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt III C 1190/13.

(zarządzanie k. 74)

Powodowie wnieśli o naprawienie szkody niemajątkowej, jaką odnieśli na skutek wypadku drogowego z dnia 29 kwietnia 2012r., którego sprawcą była osoba ubezpieczona w zakresie OC w pozwanym Towarzystwie.

(uzasadnienie pozwów jw.)

Odpisy obu pozwów zostały doręczone pozwanemu w dniu 3 marca 2014r.

(potwierdzenie odbioru k. 59 i k. 45 w aktach III C 1191/13)

Pozwany w odpowiedziach na pozwy wniósł o ich oddalenie oraz zasądzenie od powodów zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. Co do zasady uznał swoją odpowiedzialność, przy czym podniósł, że kwoty wypłacone powodom w postępowaniu likwidacyjnym (8.000 zł na rzecz powódki i 7.000 zł na rzecz powoda) w pełni rekompensują doznaną przez nich krzywdę.

(odpowiedzi na pozew z dnia 20 marca 2014r. k 61-63 i k. 47-51 w aktach III C 1191/13)

Powodowie w piśmie procesowym złożonym na rozprawie w dniu 13 września 2017r. rozszerzyli powództwo:

1. M. H. wniosła o zasądzenie kwoty 45.900 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 10.500 zł od dnia 25 lipca 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r., zaś od kwoty 35.400 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu rozszerzenia powództwa, zaś
2. K. H. wniósł o zasądzenie kwoty 81.000 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 20.500 zł od dnia 25 lipca 2013r. do dnia 31 grudnia 2015r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016r., zaś od kwoty 60.500 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu rozszerzenia powództwa.

(pismo procesowe k. 227-230)

Postanowieniem z dnia 13 września 2017r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi. (postanowienie k. 236)

Pozwany w piśmie procesowym z dnia 25 września 2017r. podniósł, że rozszerzenie powództwa jest całkowicie nieuzasadnione, wynika bowiem z błędnej i niezgodnej z zasadami orzeczniczymi praktyki w zakresie ustalania

procentowego uszczerbku na zdrowiu. Powodowie zsumowali wszystkie procentowe stopnie oszacowane na tej samej podstawie, co nie znajduje uzasadnienia i tak: powódka twierdzi, że suma uszczerbków na jej zdrowiu wynosi 17 %, podczas gdy faktycznie wynosi on 12 %, co do powoda – owa suma wynosi nie 30 %, lecz 15 %.

(pismo procesowe k. 246-247)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 29 kwietnia 2012r. w Ł. doszło do wypadku komunikacyjnego – zderzenia dwóch pojazdów mechanicznych, za który – za sprawcę – odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi pozwany. W wyniku tego wypadku, poszkodowani zostali powodowie.

(niesporne, zaświadczenie k. 16)

Z punktu widzenia rehabilitacji, powódka doznała na skutek wypadku urazu kręgosłupa szyjnego, w wyniku którego wystąpił zespół bólowy kręgosłupa z pourazowym zespołem korzeniowym części szyjnej, tj. 5 % długotrwałego uszczerbku na zdrowiu (pkt 94a w tabeli uszczerbkowej). Leczenie i rehabilitacja powódki zostały zakończone. Rokowania na przyszłość są dobre. U powódki nie wystąpiło trwałe naruszenie sprawności narządu ruchu. Zakres cierpień fizycznych powódki wynikał z dolegliwości bólowych kręgosłupa i w okresie czterech tygodni po wypadku był znaczny, a następnie przez sześć tygodni – umiarkowany z tendencją do ustępowania.

(opinia biegłej lekarz z zakresu rehabilitacji medycznej K. K. k. 152-155)

Z punktu widzenia neurologii, powódka doznała na skutek wypadku:

- urazu głowy prawdopodobnie ze wstrząśnięciem mózgu, urazu bezwładnościowego kręgosłupa szyjnego, urazu nadgarstka lewego i stawów kolanowych,
- pourazowego zespołu bólowo-korzeniowego szyjnego, tj. 5 % długotrwałego uszczerbku na zdrowiu z powodu urazowego zespołu korzeniowego szyjnego (pkt 94a tabeli uszczerbkowej).

Rokowanie na przyszłość jest pomyślne. Cierpienia fizyczne związane z bólami głowy i kręgosłupa szyjnego mogły mieć znaczne nasilenie przez około cztery tygodnie po wypadku, później mogły być umiarkowane i malejące, przy czym objawy ze strony kręgosłupa szyjnego utrzymywały się ponad sześć miesięcy.

(opinia biegłego lekarza A. N. k. 92-93)

Z punktu widzenia psychiatrii, powódka doznała na skutek wypadku stresu około- i powypadkowego, czego następstwem było wystąpienie zaburzeń adaptacyjnych oraz somatyzacyjnych, powodujących długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 7 % (pkt 10a tabeli uszczerbkowej). Cierpienia psychiczne były dość duże w pierwszych kilku tygodniach po wypadku, później stopniowo malały. Po wypadku powódka leczyła się psychiatrycznie, obecnie już się nie leczy. Rokowania na przyszłość są pomyślne.

(opinia biegłego lekarza psychiatry J. K. k. 103-108)

Z punktu widzenia kardiologii, powódka nie doznała żadnych obrażeń.

(opinia biegłej lekarz kardiolog U. F. k. 134-136)

Z punktu widzenia ortopedii, powód doznał na skutek wypadku:

- urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego oraz
- urazu skrętnego kręgosłupa lędźwiowego.

Z powodu urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego, uszczerbek na zdrowiu powoda wynosi 5% (pkt 94a tabeli uszczerbkowej), zaś z powodu urazu skrętnego kręgosłupa lędźwiowego wynosi również 5 % (pkt 94c tabeli uszczerbkowej). Leczenie ortopedyczne powoda zostało zakończone. Urazy skrętne kręgosłupa mogą powodować szybszą progresję zmian zwyrodnieniowych, nie sposób jednak przewidzieć tempa tych zmian, gdyż zbyt wiele czynników może mieć na to wpływ. Zakres cierpień fizycznych spowodowanych urazami kręgosłupa można określić na 5 pkt. w dziesięciostopniowej skali bólu (...) przez okres około sześciu tygodni po wypadku, później dolegliwości bólowe stopniowo malały. Powód odczuwa obecnie okresowe bóle kręgosłupa ale mogą być one skutkiem zmian zwyrodnieniowych, niebędących bezpośrednim skutkiem urazów związanych z wypadkiem.

(opinia biegłego lekarza ortopedy W. S. k. 184-190)

Z punktu widzenia rehabilitacji medycznej, powód dostał na skutek wypadku urazu uogólnionego z urazem głowy oraz kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, w wyniku czego wystąpił zespół bólowy korzeniowy części szyjnej i lędźwiowej. Długotrwały uszczerbek z tego powodu wynosi 5 % (pkt 94a tabeli uszczerbkowej). Leczenie i rehabilitacja zostały zakończone. Rokowania na przyszłość są dobre. Zakres cierpień fizycznych mógł być znaczny przez około cztery tygodnie, następnie umiarkowany z tendencją do ustępowania. Objawy bólowe utrzymywały się przez sześć miesięcy.

(opinia biegłej lekarz z zakresu rehabilitacji medycznej jw. k. 148-151)

Z punktu widzenia neurologii, powód doznał na skutek wypadku:

1. urazu głowy, skrętnego urazu kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo-krzyżowego oraz urazu nadgarstka lewego,
  2. objawowego, pourazowego zespołu bólowego kręgosłupa szyjnego i lędźwiowo-krzyżowego,
- tj. długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wynoszącego 10 % (5 % z pkt. 94a tabeli uszczerbkowej + 5 % z pkt. 94c tabeli uszczerbkowej).

Zakres cierpień fizycznych mógł mieć znaczne nasilenie przez okres czterech miesięcy, później mógł być umiarkowany i malejący, przy czym objawy ze strony kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego utrzymywały się ponad sześć miesięcy. Rokowania na przyszłość są niepewne, bowiem zaczynająca się powoda choroba zwyrodnieniowa kręgosłupa lędźwiowego na skutek wypadku może ulec szybszej progresji.

(opinia biegłego lekarza neurologa jw. k. 94-95)

Z punktu widzenia psychiatrii, powód doznał na skutek wypadku stresu około- i powypadkowego, w wyniku czego wystąpiły u niego zaburzenia adaptacyjne, powodujące długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 5 % (pkt 10a tabeli uszczerbkowej).

Cierpienia psychiczne były umiarkowane przez dwa miesiące po wypadku, potem stopniowo malały. Rokowania na przyszłość są pomyślne.

(opinia biegłego lekarza psychiatry jw. k. 109-112)

Uszczerbki na zdrowiu powodów określone przez biegłych lekarzy neurologa i ortopedy pokrywają się.

(opinia biegłego lekarza ortopedy jw.,

protokół rozprawy, czas nagrania 00.13.56-00.21.54, k.271)

Powodowie zgłosili szkodę pozwanemu, przy czym nie określili wysokości swoich roszczeń.

(akta szkodowe - płyta CD k. 67 w aktach III C 1191/13)

Pozwany wypłacił powódce przed wniesieniem pozwu 8.000 zł zadośćuczynienia, zaś powodowi z tego tytułu – 7.000 zł.

(niesporne)

Powodowie w chwili wypadku mieli zapięte pasy bezpieczeństwa.

Powódka po wypadku odczuwała dolegliwości bólowe na skutek odniesionych obrażeń. Przez 10 dni nosiła kołnierz medyczny. Leczyła się ortopedycznie, neurologicznie i psychiatrycznie. Nadal odczuwa skutki wypadku – dolegliwości bólowe, nie może dźwigać ciężkich przedmiotów, odczuwa drętwienia w nadgarstku, odczuwa ból przy obrocie głowy. Przed wypadkiem była zdrowa. Jest aktywna zawodowo. Ma łęki komunikacyjne.

(wyjaśnienia powódki k. 81, potwierdzone zeznaniami k. 272,

zeznania powódki protokół rozprawy, czas nagrania 00.32.05-00.37.14 k. 272)

Powód po wypadku odczuwał dolegliwości bólowe, miał zawroty głowy, był na dwóch turnusach rehabilitacyjnych. Nadal odczuwa dolegliwości bólowe, drętwienie nogi. Jest aktywny zawodowo.

(wyjaśnienia powoda k. 81-82, potwierdzone zeznaniami k. 272,

zeznania powoda protokół rozprawy, czas nagrania 00.37.14-00.47.40 k.272-273)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo co do zasady jest usprawiedliwione, aczkolwiek dochodzone roszczenia są wygórowane.

Zasada odpowiedzialności pozwanego nie była kwestionowana, a zatem pozwany ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 822 § 1 KC w zw. z art. 436 § 2 KC.

Należność z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę (art. 445 § 1 KC) winna być w takim stopniu „odpowiednia”, aby poszkodowany za jej pomocą mógł zatrzeć lub co najmniej złagodzić odczucie krzywdy i odzyskać równowagę psychiczną (por. uchwałę SN z dnia 8 grudnia 1973r., III CZP 37/73, OSNCP 1974/9/145) a priorytetową funkcją tej instytucji jest funkcja kompensacyjna (por. m.in. wyrok SN z dnia 10 marca 2005r., IV CSK 80/05, OSNC 2006/10/175).

Zadośćuczynienie winno mieć charakter całościowy i obejmować wszystkie cierpienia fizyczne i psychiczne, zarówno już doznane, jak i te, które zapewne wystąpią w przyszłości, a więc prognozy na przyszłość (por. wyrok SN z dnia 3 lutego 2000r., I CKN 969/98, Lex nr 50824).

Podkreślić trzeba, że mierzenie krzywdy wyłącznie stopniem uszczerbku na zdrowiu stanowiłoby niedopuszczalne uproszczenie, niezajdujące oparcia w treści art. 445 § 1 KC (np. wyrok SN z dnia 9 listopada 2007r., V CSK 245/07, OSNC-ZD 2008, nr 4, poz. 95, wyrok SN z dnia 28 czerwca 2005r., I CK 7/05, Lex nr 153254).

W orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że ocena rozmiaru krzywdy wymaga uwzględnienia nasilenia cierpień, długotrwałości choroby, rozmiaru kalectwa, trwałości następstw zdarzenia oraz konsekwencji uszczerbku na zdrowiu w dziedzinie życia osobistego i społecznego (por. m.in. wyrok SN z dnia 10 czerwca 1999r., w sprawie II UKN 681/98, OSNP 2000, nr 16, poz. 626).

Sąd Okręgowy podziela również stanowisko SN wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2002r. w sprawie IV CKN 1266/00, zgodnie z którym intensywność cierpień z powodu kalectwa jest większa u człowieka młodego.

Przenosząc powyższe rozważania do realiów rozpoznawanej sprawy, podnieść trzeba, że w chwili wypadku powodowie byli ludźmi młodymi: powódka miała wówczas 29 lat, zaś powód 30 lat.

Rozmiar cierpień fizycznych był znaczny, zaś co do cierpień psychicznych, oboje powodowie doznali na skutek wypadku zaburzeń adaptacyjnych, w związku z czym jakość życia powodów uległa obniżeniu na okres kilku miesięcy.

Doznane przez powodów obrażenia ortopedyczne mogą w przyszłości przyspieszyć procesy zwyrodnieniowe kręgosłupa, nadal oboje odczuwają skutki wypadku, aczkolwiek uszczerbki na zdrowiu powodów mają charakter długotrwały, nie zaś trwałe, wypadek nie ograniczył możliwości zarobkowych powodów i nie spowodował kalectwa ani poważnych konsekwencji w dziedzinie ich życia osobistego i społecznego.

Co do rozmiaru uszczerbku na zdrowiu każdego z powodów, rozszerzając powództwo zsumowali oni uszczerbki na zdrowiu ocenione w oparciu o te same pozycje: 94a i 94c tabeli uszczerbkowej, tj. załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2002r. w sprawie zasad orzekania o uszczerbku na zdrowiu (Dz. U. Nr 234, poz. 1974), stosowanego pomocniczo przez biegłych lekarzy w sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej przez kierujących pojazdami mechanicznymi, przy braku podstaw do takiego sumowania procentów uszczerbku w ustalonych realiach uszkodzeń kręgosłupa, doznanych przez każdego z powodów.

W poz. 94a powołanego załącznika wymienia się urazowy zespół korzonkowy bólowy szyjny, a w poz. 94c powołanego załącznika wymienia się urazowy zespół korzonkowy bólowy lędźwiowo-krzyżowy i w opinii ustnej biegły lekarz ortopeda W. S. podał, że uszczerbki z tych samych pozycji załącznika „pokrywają się” (k. 271).

W analogicznych sprawach, nie rzadko mamy do czynienia z sytuacjami, gdy to samo uszkodzenie ciała oceniane jest przez kilku biegłych lekarzy różnych specjalności, jeżeli owo uszkodzenie leży w zakresie kilku dziedzin (specjalizacji) medycznych i ustalonych procentów uszczerbku nie sumuje się. Do sumowania procentów uszczerbku na zdrowiu dochodzi wyłącznie, gdy doszło do uszkodzenia w wyniku wypadku kilku kończyn, narządów lub układów oraz przy wielomiejscowym uszkodzeniu tej samej kończyny i wówczas ogólny stopień uszczerbku na zdrowiu jest sumą uszkodzeń ciała wszystkich kończyn, narządów lub układów oraz uszkodzeń kilku miejsc tej samej kończyny (§ 9 powołanego rozporządzenia).

Co do powodów, uszkodzenia obejmują kręgosłup szyjny oraz lędźwiowy i nie ma żadnych podstaw ani faktycznych, ani prawnych do sumowania procentów uszczerbku stwierdzonych w obrębie tych samych odcinków kręgosłupa.

Tak więc uszczerbek na zdrowiu powódki wynosi 12 %, zaś na zdrowiu powoda 15 %.

W tym stanie rzeczy, zadośćuczynienie adekwatne do krzywdy powódki wynosi 35.000 zł, zaś sumą adekwatną do krzywdy powoda jest 45.000 zł i uwzględniając sumy wypłacone powodom przed wytoczeniem powództwa (8.000 zł na rzecz powódki i 7.000 zł na rzecz powoda), Sąd zasądził dopłaty zadośćuczynienia w kwotach 27.000 zł na rzecz powódki (35.000 zł - 8.000 zł) oraz 38.000 zł na rzecz powoda (45.000 zł - 7.000 zł).

Kwota zadośćuczynienia nie może stanowić sumy symbolicznej, musi bowiem przedstawiać realną wartość (por. m.in wyrok SA w Łodzi z dnia 7 września 2012r., I A Ca 640/12) i dyrektywę tę realizują zadośćuczynienia w wysokościach 35.000 zł i 45.000 zł.

Żądania dopłat zadośćuczynienia ponad zasądzone kwoty, jako rażąco wygórowane, Sąd oddalił.

Twierdzenie pozwanego, że wypłacone zadośćuczynienia stanowią sumy adekwatne do rozmiaru krzywd powodów stanowi nieporozumienie i świadczy o niezrozumieniu przez pozwanego istoty instytucji zadośćuczynienia oraz rażącym bagatelizowaniu krzywdy powodów.

O odsetkach od zadośćuczynienia orzeczono na podstawie art. 481 KC w zw. z art. 455 KC.

Powodowie w postępowaniu szkodowym nie sprecyzowali swoich roszczeń, zatem odsetki zasądzone od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu – od kwot określonych w pozwach oraz od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pisma z rozszerzeniem powództwa – od dalszych kwot.

Żądania zasądzenia odsetek od dat wcześniejszych, jako bezzasadne, Sąd oddalił.

Powódka przegrała sprawę w ok. 42 %, zaś powód przegrał sprawę w ok. 53 %, zatem do rozliczenia kosztów procesu zastosowano zasadę stosunkowego ich rozdzielenia (art. 100 zdanie 1 KPC).

Powódka i poniosła koszty w łącznej wysokości 6.712 zł, pozwany w łącznej kwocie 2.667 zł, więc suma kosztów obu stron wynosi 9.379 zł, z czego powódka powinna ponieść 42 % (w takim stopniu przegrała sprawę), tj. 3.939,18 zł, a skoro poniosła koszty wysokości 6.712 zł, to Sąd zasądził na jej rzecz różnicę tych kwot, tj. 2.772,82 zł z tytułu częściowego zwrotu kosztów procesu.

Powód poniósł koszty procesu w łącznej wysokości 8.467 zł, zaś pozwany – 2.667 zł i suma tych kosztów wynosi 11.134 zł, z czego powód powinien ponieść 53 % (w takim stopniu przegrał sprawę), tj. 5.901,02 zł, a skoro podniósł koszty w wysokości 8.467 zł, to Sąd zasądził na jego rzecz różnicę tych kwot, tj. 2.565,98 zł z tytułu częściowego zwrotu kosztów procesu.

Na podstawie art. 80 ust. 1 w zw. z art. 84 ust. 2 u.k.s.c. nakazano zwrócić powodom niewykorzystaną zaliczkę na wynagrodzenie biegłych.

Z/

Doręczyć odpisy wyroku z uzasadnieniem pełnomocnikom stron.